

SZERKESZTŐSÉG
ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Fiaja M. Viteazul
(Nagypiac tér) 11/a
TELEFON: 670.

Megjelenik
minden pénteken.

NÉPÜNK

ZSIDÓ HETILAP

Előfizetési árak:

BELFÖLDÖN	
1 évre . . .	160 L.
1/2 " . . .	80 "
1/4 " . . .	40 "
KÜLFÖLDÖN	
1 évre	
Magyarország P	10.
Szlovénia . . . Ck	60.
Ausztria . . . S.	15.
Jugoszlávia . . . D.	100.

Kunó gróf vesszőfutása.

A budapesti zsidó asszimiláció régi fegyvertársának az „Egyenlőség“-nek 50 esztendő jubileumára rendezett diszgyűlésen megjelent Gróf Klebelsberg Kunó is; a magyar közoktatásügyi miniszter. Amint az összes lapok írják, egy numerus-klauszus ellenes beszédet tartott. Hibáztatta a törvény intencióit, a tanszabadság hívének vallotta magát és a zsidóság igazi barátjának. Tisza István politikai iskoláját említette, a régi liberális, világreformációkban is nagystílusú Tisza István gróf szellemi örökségének letéteményeseként aposztrofálta saját magát és Bethlen grófot, Magyarország miniszterelnökét.

A hideg, keserves borus téli hangulat után, egy kis tavaszi szellőt lengetett a nemes gróf beszéde a megkínzott magyar zsidóság felé. Egy nagy fellélekzés esett, a kis ország zsidóságának szívében. Tanulni mehet a fiu, de nem messzire, Itália kék ege alá, vagy szénfüstös német rideg egyetemi városok auláit kell felkeresnie. Nem! Dereng már az új nap, a régi liberális szellem, kezd éledni már. Tisza lesz az eszménykép, az a konzervatív politikus, akinek neve kezd imádság lenni a magyarság körében. És mi, más imperium alá került, régi magyarországi zsidók is úgy éreztük, hogy nem kell majd pirulnunk Magyarországon numerus-klaususa miatt. Hogy nem kell Zelea Codreanu és társai előtt, a pesti iskola szégyen miatt retirálnunk. Mert azt a lovat, mellyel Codreanu belovagol a falukba uszítani, nemcsak Cuza adta alá, óh nem, ennek a lónak erőt és szilajságot a határon-túli tanulási nyomorítás is adja! A magyar numerus-klauszus.

De rövid volt az öröm. A sötétség lovagjai, az ébredők vezérei, egy potentátá lett néptanító, meg egy némely grófocská megbélyegezte Kunó gróf eljárását. Mint valami rossz kölyköt, a sarokba küldték. Máskor vigyázzon. Optimista hittel hisszük azt, a magyar közoktatásügyi miniszter nem színészkedett az „Egyenlőség“ bankettjén. Valahol nyitott lehetett egy ablak ott a jubileumon és a Dunán át, nyugatról jöhetett egy kis szellő, mely világossá tette az agyat és megszólalt a száj, hogy igazat mondjon. Azt kiáltotta: nem akartam! Mi tanszabadságot akarunk! Tanulási szabadságot mindenkinek, még a zsidónak is! Ez volt intenciója a nemes gróf szózatának. De jönnek a baglyok és a sötétséget hirdetik. Az ablak becsukódott és megint a üledt reakció levegője terjed szét odaát.

Idegen országban élünk és más ország zsidóiról van szó. De az évszázados régi sorsközösség azt diktálja szívünk mélyéből; hogy van jogunk nekünk erdélyi zsidóknak szót emelni, még a mi érdeklünkben is, meg magyarországi zsidó testvéreink érdekében; nyissák fel már végre végleg a nyugat felé néző ablakot a felelős magyar politikusok! A Tisza hagyományok őrzői, kik azt hiszik, hogy az ő nyomdokain haladnak. Gróf Bethlen és gróf Klebelsberg, és minden grófok és államférfiak, töröljék már le országuk szégyenfoltját, szüntessék meg elsősorban a magyarság és csak másodsorban a magyar zsidóság nagy szegényét: a numerus klauszust.

Elementáris erővel kell a kimondott szót állani. Legelőször a kultuszminiszternek! Nem tétovázni! Az elhagyott odvakból hurogó baglyok és denevérek, ne félemlítsék meg őket. Nem kimagyarázkodást várunk és nem mosakodást. Nem dadogását a szónak és nem kérértelmű tojástáncot a felelős nyájból az elhangolt szavak között.

Gerincesen, őszintén, — ha úgy érzik — álljanak ki a küzdőtérre és vegyék le a magyar zsidóságról, ezt a szégyenfoltot, mely saját maguknak is hallatlan nagy szégyene. A magyarországi zsidóság nem meri úgy hallatni hangját, ahogy szeretné. Mert meg van félemlítve.

Az erdélyi zsidóság boldognak, nagynak és teremtésre, újjáépítésre, lelkiileg diszponáltak akarja látni a magyarországi testvér zsidóságot. Tehetséges kulturált fajta az, ha vezérei néha félre is vezetnek. Nem érdemlik meg a XX. század nagy sarga-

faltját, a numerus klauszust. Mi erdélyi zsidók szívszorogva várjuk; hogy derengjen már a világosság korszaka a hosszú sötétség után és legyen korunk egyik nagy vívmánya ott is valóságga; az igazi tanszabadság! Akkor kiűtöttük a lovat az itteni Budaváryk alól is, akkor a mi perspektívánk is szebb,

a mi életünk is biztonságosabb lesz; mint eddig volt.

Kunó gróf, mi erdélyi zsidók kérjük — ha elhallik oda hangunk — a nép tradicionális magyar libelárizmus nevében is szüntesse meg a szégyenteljes magyar numerus-klauszust! Leitner Zoltán.

Lord Melchet Kapstadtban.

Közvetét vette a Keren Hajjeszod kampány.

Kapstadt, február 7. (ITA). Lord Melchet tiszteletére — ki ez idő szerint Délafrikába tartozkodik — nagyszabású bankettet rendeztek Kapstadtban — mellyel egyidejűleg kezdetét vette a Keren Hajjeszod agitáció is. Lord Melchet az alkalommal nagyhatású beszédet intézett a jelenvoltakhoz: „Szólhatnék most Önökhöz — ugymond — a legkülönbözőbb testületek képviselőit, de örömmel veszem magamnak a jogot, hogy mint egy Palesztina-barát intézzem szavaimat a hallgatóságához.

Fanatikus rajongója vagyok Palesztinának — szólt — és senki közüllünk, aki egyszer meglátogatja e földet, nem hagyhatja el területét más-ként, mint Erecz Jisráel barátjaként; Palesztina a leghatásosabb agitátora a Cionizmusnak.

Azok a sajnálatos események, melyek az elmúlt augusztusában megtörténtek, a palesztinai kormányzás letörését szándékozták jelenteni. Ám az angol kormány megfogja találni a módját, hogy Paleszti-

nában a békét és a rendet ismét és most már végérvényesen megerősítse.

Ostobaság volna tehát — ujabban — egy mandátum változtató politikáról beszélni.

A mai angol politika lényeges alkatrészét képezi a szövetséges nemzetek — az Egyesült Államok vezetése mellett megszavaztatott — varsaillesi szerződésének.

Mint a Jewish Agency politikai bizottságának vezető tagja pedig, úgy tartom, hogy jottányit sém szabad azon eredményekből feláldoznunk, melyeket eddig megszerezni alkalmunk volt.

Örzi vagyunk mi Jeruzsálemnek most és örzi leszünk örökké!!

* * *

Lord Melchet impozáns beszédének hatása alatt, a jelen volt közönség rövid 1/2 óra alatt 10.500.— font sterlinget jegyzett a K. H. javára, ami meghaladja a 9 millió lejt.

Palesztina és a cionizmus.

A „Pester Llyod“ mult heti számában William Martin, aki keleti utazásairól ir rendkívül érdekes cikksorozatot e lapban, a cionizmus kérdésével foglalkozik. Cikke oly találóan és annyi igazsággal méltatja a mozgalmat, hogy minden zsidónak el kellene azt olvasnia.

A cikk lényegesebb részét a következőkben közöljük:

Az araboktól gyakran azt halljuk, hogy a zsidók kihívóan viselkednek Palesztinában. De végre is a cionisták emberek és akadhatnak közöttük néhányan, akik tapintatlanul viselkednek. Olyan országokból jönnek, amelyekben évszázadokon át el voltak nyomva és nagyon könnyen lehetséges, hogy az első alkalommal, amikor szabadon lélekeznek, abba a kísértésbe esnek, hogy túlmély lélekzetet vesznek. Vannak azután, akik tulsokat beszélnek, üdvösebb volna cselekedni, anélkül, hogy bármit is szólnának.

A cionizmus egyébként nagyban halad előre és így az általa elfoglalt állásokban némileg agresszive viselkedik. Végül nagyon könnyen lehetséges az is, hogy az arabok, akik oly régóta az uralkodáshoz vannak szokva, tulzott érzékenységet tanúsítanak a zsidókkal szemben.

Ezek érzelmi momentumok, amelyeket a helyzet megítélésénél figyelembe kell venni.

De nézzük viszont az országot. Mit csináltak abból az arabok az évszázadok folyamán? Egy pusztaságot, amelyben nincs víz és mocsarat, amelyben mindenestre van valami víz. Ki szárította ki az azelőtt lakhatatlan Eskolon sikságot? Ki hódította meg újból a kultura számára a sok ezer hektár műveletlen területet? Ki ültette a fákat, amelyek mindenütt feltűnnek és amelyek egyedül törnek meg a területek egyhangúságát? Ki létesítette a mezőgazdasági iskolákat, a fa-kultura kísérleti állomásait? Ki vezette be ebben a világtól messze kieső országban az amerikai koncepciókat és módszereket? Ki varázsolta át Jaffa homokterületét virágzó várossá? A cionisták voltak azok és az a munkateltetés, amelyet már eddig produkáltak ezen a területen, bizonyára megadja nekik a jogot, hogy ebben a kulturmunkájukban tovább haladjanak.

Az arabok tagadják ezt. Szemükre hányják a zsidóknak, hogy a fellachokkal dolgoztatnak, másrészt avval is vádolják őket, hogy a fellachokat ki-

űzik az országból. Szemükre vetik a zsidóknak, hogy szegények és csak nyomoruságot hoztak az országba. Ugyanakkor azzal vádolják őket, hogy telepeiket milliók árán szerzik meg és tartják fenn. Végül azt vetik szemükre, hogy a zsidók nem boldogulnak az országban és kénytelenek lesznek kivándorolni, ugyanakkor azonban azt is hangoztatják, hogy a zsidók előzőnlik az országot és az az ambíciójuk, hogy ott többségre kerüljenek.

Ezek a vádaskodások komolytalanok és épen a bennük rejlő ellentétek a legcsalhatatlanabb jelei tarthatatlanságuknak.

Az igazság ez: gazdasági téren a cionizmus minden nehézség és részbeni sikertelenségek dacára, Palesztinában sok jót eredményezett. És mint-hogy az egyik jóléte a másik jólétét is emeli, így az arabok is érezték ennek hatásait. Ha a zsidók egy-egy vidéket mocsártalanítottak, ezzel a fellachok számára is elkergették onnan a mikrobákat. Ha fel emelték a lakosság béreit és élet standardját, ebből bizonyos mértékben az arab munkások is hasznot húztak és talán éppen ez az, ami a nagybirtokosokat a zsidók ellen ingerli. Nehéz elképzelni, hogy a fellachok sorsa még nyomoruságosabban alakult volna, mint amilyen azelőtt volt és nevetünk kell, amikor azt halljuk, hogy a Sursok család, mielőtt Eskolon sikságát a zsidóknak eladta volna, köteles volt a fellachok sorsát biztosítani.

Távol áll tőlünk, hogy Palesztinát a világ legboldogabb földdarabjának tüntessük föl. Semmiféle társadalmi vagy gazdasági kísérlet — még ha tiszta csodáról is van szó — nem valósítható meg anélkül, hogy akadályokra nem találna, de sőt ilyeneket maga ne teremtsen.

Kétségtelen, hogy egy bizonyos időpontban a bevándorlás tulzott volt, amelyből súlyos krízis támadt. Most pedig a súlyos arab bojkot az, amely némileg sujtja a zsidókat.

A cionizmus jövője szempontjából azonban nem a zsidó városi lakos, a zsidó kereskedő, hanem a földműves a döntő. Mindig azt mondták nekünk, hogy a zsidók nem alkalmasak a földművelésre. Nos most saját szemünkkel győződünk meg az ellenkezőjéről. Mindenesetre különös fajtájú parasztok ezek a zsidók. Raisonneurok és teoretikusok, akiknél az intellektuális foglalkozás mindig a földolog marad. De épp úgy egész szívvel szere-

a mi parasztjaink. Palesztina zsidói és ezren vannak, akik sóvárogva arra, hogy mezőgazdák legyenek, de ottan egy sem, aki a falusi életet a városba cserélné. Hogy pedig a cionizmus által megindított fejlődést mutatja, úgy — bármit is mondunk róla — elért eredményei létjogosultságának újabb bizonyítékait szolgáltatják.

De nem ebben van a cionizmus lényege. Gazdasági mozgalom ez, amely utban van, hogy Palesztinát egykori termékenységéhez segítse újból. De mindenekelőtt erkölcsi mozgalom, a zsidóság felszabadításának a mozgalma, amely végre maga ura a maga sorsának, végre felszabadult minden zsarnokság és minden megvetés alól, végre büsz-

kén tarthatja magát, minden más emberrel egyenlőnek.

Ha az araboknak erkölcsi és érzelmi alapon igazuk van, úgy a zsidóknak nincsen kevésbé igazuk. És ha meg lehet valamit állapítani — és ezt egy palesztinai utazás alapján meg lehet tenni — ez az, hogy a zsidók egykori hazájuk visszahódítás terén épp oly kitartással küzdenek, mint az arabok abban a törekvésükben, hogy hazájukat megtartsák. Most, hogy a zsidók visszatértek Palesztinába, nem akarják azt megint elhagyni, most, hogy a szabadságot megkötötték, nem hagyják azt maguktól elrabolni.

A jövő problémája az, hogy mindkét faj együttélését lehetővé tegyék. Mind a két faj ugyanahhoz a földhöz ragaszkodik, egyaránt el van tőkelve arra, hogy arról magát kiszorítani nem hagyja.

A nváradai orth. izr. hitközség házikézelésbe veszi a tollfosztódát.

A nagyváradai orth. izr. hitközség ujonnan megválasztott vezetősége a maga nemében páratlan újítást vezetett be hitközségi budgetjének egyensúlytatására. Erre egyik jövedelmi forrásának veszélyeztetése adott alkalmat. A hitközség egyik jövedelmi monopoliáját, a tollfosztóda bérletét ugyanis a hitközség a f. évre árlejtés útján a legtöbbit igérőnek: Motzen Samu tollkereskedőnek adta bérbe 586.000 lei-ért, azon feltétellel, hogy a tagok részéről a toll átadásáért felelőséget nem vállal. Klein Mór tollkereskedő, ki eddig Motzen Samuval társasviszonyban bírta a tollfosztódát, erre a hitközség templomával szemben, a kapucinusok telkén — a rabbiság szigorú vallásos tilalma dacára — egy konkurens tollfosztódát állított fel, hol a lefosztott libák tolláért napiáron jóval magasabb összeget adott. Motzen Samu erre hivatkozással megtagadta a tényleges bérösszeg kifizetését.

A hitközség vezetősége ily körülmények között egyik jövedelmi forrásának megmentésére, másrészt, hogy a jövőben kizárja annak lehetőségét, mellyel egyesek — a hitközség eminens érdekét figyelmen kívül hagyva — minden zsidó etikát félredobjanak és a hitközséget puffernek használják fel, kicsinyes konkurenciájuk eszközlésére, elhatározta a tollfosztóda üzem házikézelésbe vételét.

A hitközség egyébként is sulyosan érzi a nyomasztó gazdasági viszonyokat. Hiszen a hitközségnek tulajdonképpen egyrészt gazdasági lemorzsolódás alatt, másrészt teljesen tönkrement, szegénysorsu tagjaira — kik mind várnak a hitközségtől, de adakozni semmi körülmények között sem képesek — újabb közvetett vagy közvetlen teher nem nehezíthetik. Ezzel szemben a hitközség jótékonyági ügyosztálya, vallásos, jóléti és szociális intézményei egyre fokozottabb igényekkel lépnek fel. Az ország legnagyobb hitközsége, melynek úgy mint a multban, a jövőben is arra kell törekednie, hogy ezen intézményekből az igazi zsidó szolidáris testvéri érzés, a zsidó testvéri és emberbaráti szeretet áradjon ki — ily körülmények között jövedelmeit tehát csakis úgy fokozhatja, ha bevételeit hitközségi tagjainak megkerülésével jövedelmet hajtó intézményei és üzemei útján megfelelően komercializálja.

Az üzemek komercializálásánál a hitközség nem lehet tekintettel az egyesek kicsinyes üzleti érdekeire, ha abból a nagy zsidó közösségre előny származik. Nem lehet tekintettel főleg akkor, midőn mint a nagyváradai orth. izr. hitközségnél meg van a megfelelő számú személyzeti apparátus az üzemeknek minden újabb megterhelés nélküli házi kezelésbe való vételére.

Ezen elgondolások vezették a nváradai Orth. Izr. Hitközség vezetőségét, midőn f. hó 9-én vasárnap délutáni közgyűlésen a képviselőtestületnek javaslatot tett arra, hogy a hitközségi gabellát 5 Leire redukálva, az ujonnan épített és nagy komforttal berendezett szárnyasvágóhídon a libavágatást csupán libatoll ellenében eszközözi.

A közgyűlés iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg.

Mittelman Jakab elnök megnyitójában, az ujonnan választott képviselőtestületnek, mely egyidejűleg az új regim első közgyűlése, sok szerencsét és áldást kíván. Beterjeszti jelentését a folyamatban levő ügyekről. Jelenti a pászkasítás megkezdését, mely célra a hitközség egy helyi malomtól cca. 8 vagon elsőrendű pászkalisztet vásárolt. Közli, hogy a rabbilakás belső munkálatai is ki lettek adva, úgy hogy az a főrabbinak május 1-re rendelkezésére áll. A jelentések tudomásulvétele után: Leitner Sándor hitk. alelnök, az iskolaszék elnöke köszöni meg ezután a képviselőtestület által neki előlegezett bizalmat. A hitközség békés nyugalomát és jövő zavartalan munkáját csak kölcsönös megértés és egymást megbecsülő objektivitással érhetjük el. A mindenkorai képviselőtestületi gyűlések szintjét a legnagyobb orth. hitközség parlamentjében elengedhetetlen követelménynek tartja és ehhez kéri minden képviselőtestületi tag támogatását.

Mittelman Jakab tartja meg ezután nagyhatású exposéját és beterjeszti az előljáróság javaslatát a tollfosztóda házikézelésbe vételére vonatkozólag. Reámutat azon veszély jelentőségére, mely úgy rituális, mint gazdasági szempontból fenyegeti a hitközség szárnyas vágóhidjának eddig monopolizált

tollfosztódáját az által, hogy a lemaradt bérlők konkurenciája annak bevételeit egyre erősebben gyengíti, mely végül is ily körülmények között teljesen értéktelenedik. Statisztikai adatokkal igazolja, hogy a hitközség tagjainak megterhelése nélkül a tollfosztóda házikézelésbe vételével a hitközség újabb bevételekhez jut, mely által intézményei megfelelő megerősítést nyernek.

A toll házikézelésbe vételét a vezetőség úgy gondolja, hogy mindazok, kik eddig is, lehet mondani potom áron a tollfosztóda bérlőjének adták a tollat, ezután ezt a vágatásért váltják meg. A gabella elvileg meg nem szüntethető és így ezért, valamint a megfelelő kontroll céljából a vágatásnál a tagok 5-Leit fizetnének. A hitközség az így rituális vágásért megváltott libatollat, liba darabonként árlejtés útján adná el, anélkül, hogy annak kezelésével foglalkozna, mivel ezen kötelezettség az ezen tollfosztási jog bérlőjét terhelné. Mindazok, kiknek a tollra szükségük van, azt gabella rendszerűen továbbra is megválthatják.

Elnöklő előterjesztése kapcsán a gyakorlati kivitelre vonatkozólag hosszas vita indult meg. Reich József, Rothbart A. Ede, Fuchs Salamon, Spitzer Benjámín, Seidenfrau József, Stern József, Grünbaum Vilmos, id. Silberstein Ármán, Salczberger Ignátz hozzászólása után a közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy amennyiben a hitközség tagjai a liba szárnyasokat az újvárosi vágóhelyiségben vágatják és a tollat otthagyják; az eddigi 20-Leiről 5-Leira redukálják a gabelladijakat. Azon szegényebb emberek pedig, akik a tollat hazaakarják vinni, a Nagyteleky és Kolozsvári utcai helyiségekben vágatják a szárnyasait, ahol azonban a régi 20-Leios gabelladijakat fizetik.

A képviselőtestületi gyűlés ezután megalakította a különböző reszortok munka bizottságait.

A Zsidó Választási Blokk és a városi tanácsválasztások.

A Zsidó Választási Blokk nváradai választmánya a városi tanácsválasztással kapcsolatosan hétfőn este erősen látogatott gyűlést tartott. Nussbaum Sámuel elnöki megnyitójában ismertette a végrehajtó bizottság eddigi munkáját a városi tanácsválasztással kapcsolatosan. A végrehajtó bizottság egyhangú határozata alapján a Zsidó Választási Blokk a városi tanácsválasztásokra továbbra is fenntartotta, az immár tíz év óta egyre jobban kimélyülő szövetségi viszonyt a jelenleg kormányon is levő Nemzeti Parasztpárttal és választási kartel alapján megállapodott, hogy képviselőink helyet foglalnak a hivatalos listán anélkül azonban, hogy a Nemzeti Parasztpártnak tagjai lennének. A végrehajtó bizottság megbízása alapján a tárgyalások vezetése mellett Dr. Váradai Ödön, Dr. Markovits Ignác és Wasserstrom Sándor végrehajtóbizottsági tagok folytatták le a Nemzeti Parasztpárt elnökével: Dr. Lázár Aurél polgármesterrel.

A megállapodás értelmében a Zsidó Választási Blokk egy listára esetén minden körülmények között 4 helyet kap és pedig akként, hogy a listán szereplő minden harmadik név a Zs. V. Blokk-é. Amennyiben két lista lenne, úgy a Zs. V. B. ugyanezen sorrendben 5-5 mandátumot kap a városi tanácsba. Nussbaum Sámuel beterjeszti a végrehajtóbizottság javaslatát a jelöltekre vonatkozólag és kéri a sorrend megjelölését. A választmány titkos szavazás útján a beterjesztett listát elfogadta.

A jelenlegi helyzet szerint a városi tanácsválasztásnál a Nemzeti Parasztpárttal kartelt kötött Zsidó Választási Blokkon kívül a Magyar Párt is collebrált. Így örömmel látjuk azon jelenséget, hogy a város összes kisebbségi polgári pártok a kormányon levő Nemzeti Parasztpárttal egy táborba mennek be a választási harcba, hogy egyidejűleg a városi polgárságnak harmónikus együttműködését biztosítsák a városi tanácsban.

A városi tanácsválasztásokra a zsidó népkisebbségi alapon álló és kartelt kötött Zsidó Válasz-

tási Blokk úgy tekinti fegyvertársait, mint kikkel municipális ügyekben lényeges elvi differenciái nincsenek. Hiszen a megegyezett pártoknak valamennyinek csak egy akarata lehet: *becsületes közigazgatást, autonómiát, városunk kulturális és materiális fellendülését biztosítani.*

Egyik legfontosabb alapelve épp ezért a Zsidó Választási Blokknak, hogy a városi népesség minden csoportja, számarányához mérten legyen képviselve a városi tanács vezetőségében. Ki kell tehát zárni minden pártnak a hatalmi kérdést a városi élet keretéből és nem szabad napi politikát bevinni a város autonóm közigazgatásába.

Természetes, hogy a mi zsidó képviselőinknek a speciális zsidó érdekeket is meg kell védeniük. Hiszen a taxáktól és egyéb terhektől tulzott mértékben agyonnyomorított zsidó testvéreink egyenjogú megterheléséért és elbánásért legegységesebb kötelességük sikra szállni. Biztosítaniok kell minden körülmények között *hitközségeink kulturális és jóléti intézményeinek támogatását ugyan oly mértékben, mint azt számarányához mérten, a többi egyházakhoz viszonyítva megilleti.*

Amidőn tehát mi ezen békés együttműködést csak szeretettel üdvözölhetjük, reméljük, hogy az új tanácsnak sikerülni fog a politikai kérdések félretételével ezen város zavartalan fejlődését és a polgárság jogos és méltányos érdekeit biztosítani.

Első országépítőink

Jehuda Hálévi kora.

3. Irta: GOLDSTEIN MÓSE

Hálévi hangsúlyozza, hogy meggyőződése, miszerint a zsidók maguk is hozzájárultak szétszórásuk meghosszabításához azzal, hogy ők maguk nem mindig kívánták egész szívvel a Geulát. Rendületlenül hiszi, hogy a babiloni Galut a legutolsó lett volna, ha Ezrá Hászófér felszólítására minden zsidó visszatér. De anyagi és kényelmi kérdések visszatartották őket. S hiszi azt saját korára is, hogy ha egész szívvel és lélekkel akarná és kívánná az egész zsidóság, akkor bizonyára bekövetkezne a tökéletes és végleges Geulá.

Jehuda Hálévi vágyakozása Ereciszraél iránt határtalan. Jeruzsálemet a világ díszének tekinti. Mőszósz kol háárec. S ezt emigyen éneklí meg:

Világ dísze koronája,
Mindenségnek büszkesége,
Messze nyugat országából,
Lelkem hozzád vágyik égve.

S csókolnám köveidet,
Szenvedéllyel átölelném,
S rögöd ízét színméznél is
Édesebbnek jobbnak lelném.

Szivem mindig Cionba vágyik és ezt nem szüni meg hangoztatni.

Bár volna szárnyam s hozzád szállva, járnék roncsolt szívemmel romjaid között,

S még számtalan strófákon keresztül bizonyíthatnánk, hogy szívének minden dobbanása, lelkével és minden idegszállával egybe volt kötve Ereciszraéllel. Dalaiból megállapíthatjuk, hogy lehettek környezetében olyanok, akik kigunyolták, hogy otthagya a gyönyörű spanyol életet, a szép szabadságot, jólétet. Ő mindezt megveti és mégis elindul sok viszontagsággal teli újtára. S, hogy sokan lehettek, akik le akarják beszélni utrakelése előtt dalban foglalja választát azoknak, akik nem érznek elég szeretetet ősi hazájuk iránt és így dalol:

Bűn volna hát, bűn és kiáltó vétek
Ha sóhajtott imánk feléje száll?
Bűn atyáinktól, hogy e földre léptek,
És ottan érte a nagy szent halál?
És balgasság az ősök hiu vágya,
Hogy végső sóhajunk e földet áldja?

Utjában Hálévi Egyiptomba is eljutott. Az ott élő Gáonok és vezető nagyságok nem akarták tovább engedni. Ezt is megénekelte. Kéri őket, hogy engedjék őt tovább, mert nem talál lelke nyugalomát mig Ereciszraél rögeit magához nem ölelheti, mig nem sírhatja el könnyeit a zsidók ősi szépsége földjén.

Mint a Gálut többi profétái, nem adatott meg neki, hogy láthassa vágyainak valóra válását. A monda szerint Jeruzsálem kapui előtt énekelte szívét és velőtrázó Cionidait. „Cion, háló tísáli lislóm ászirájich”, amidőn egy vad beduin lovas keresztül vágatott rajta és leszurta. Históriai bizonyítékunk nincs erre. De ezen időtől fogva többé hir nem érkezett legnagyobb nemzeti dalköltőnkéről. Irásai, melyek örökké élni fognak óriási hatással voltak mind a zsidó népre és biztos, hogy a legutóbbi modern kor politikai cionista mozgalomban az ő általa elplántált lelki virágok keltek új életre a nép szívében, s biztos, hogy hegedűjének hurjai azok, amelyek most Ereciszraél felé vonzzák a zsidó nép szívét és nagy országépítés akarását. (folyt. köv.)

HIREK.

Először szerkesztő: WASSERSTROM SANDOR.
Népünk" cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5690.

Péntek: Sevát 16, február 14.
Szombat: Sevát 17, február 15.
Szombat bejövetele:
üzlet bezárás 5.30
gyertyagyújtás 5.35
Istentisztelet kezdete 5.40
Szombat kimenetele 6.40

Tarjesszók és szeresszók előzetőket az erdélyi ortodox zsidóság egyetlen legolcsóbb heti lapjának, a „Népünk“-nek! A „Népünk“-nek egyetlen zsidó asztalról sem szabad hiányoznia!

Künsztlicher nagyszebeni főrabbi vendéglátogatása a sátoraljauhelyi új kehlájában. Sömosz szombatján a sátoraljauhelyi orth hitk. vendége volt. Künsztlicher Hermann, nagyszebeni főrabbi, ki a hitközség kérésére beszédet tartott. Értesülésünk szerint Künsztlicher főrabbi rövidesen elfoglalja a sátoraljauhelyi orth. hitközség főrabbi állását.

Bajorországban megtiltották a rituális vágyat. A bajor tartományi gyűlés január 29-én délelőtt foglalkozott a kormány által benyújtott és az alkotmányjogi bizottság által már elfogadott törvényjavaslattal a kábítás nélküli vágatás tilalmáról. A második és harmadik olvasás után rövid néhány órára vita következett, mely után elrendelték a szavazást. A törvényjavaslatot valamennyi parlamenti frakció hatvanöt szavazatával, a bajor néppárt negyvenkét szavazata ellen elfogadták. Az elfogadás mellett szavaztak a szociáldemokraták is. Az a kísérlet, hogy a rituális vágás tekintetében kivételt tegyenek, nem talált elfogadásra. A törvény megszavazása tehát azt jelenti, hogy zsidó rítus szerint Bajorországban tilos állatot levágni. Az új törvény 1930 október 1-én lép életbe. Mértékadó zsidó körökben azonban szilárdul meg vannak győződve arról, hogy a törvénynek a tartományi gyűlés által való elfogadása nem jelenti az ügy végleges befejezését. A bajor hitközségek szövetségének és a bajor rabbik konferenciájának határozatai rámutattak arra, hogy ez a törvény beleütközik a birodalmi alkotmányba, mely minden polgárának vallási és lelkiismereti szabadságát garantálja. Biztonsággal számíthatnak arra, hogy ezt a törvényt meg fogják fellebezni a kormánynál és a bíróságnál abban az értelemben, hogy a bajor történelmi gyűlés által elfogadott törvény, mint a birodalmi alkotmányba ütköző, a tartományi gyűléshez megfelelő megváltoztatás végett, visszaküldendő.

A lengyel kormány a cári törvények ellen. Varsóból jelentik: Prof. Bartel — a lengyel miniszterelnök — egy beadvánnyal fordult Dridkievicz igazságügyminiszterhez, melyben összegyűjtve a cári uralom idejéből fennmaradt, a zsidóságot a legnagyobb korlátozással sújtó törvényeket, ezek megsemmisítését követeli. Beadványában közli az igazságügyminiszternek legújabb törvénytervezeteit is.

Numerus klausus Szászországban. Dresda, 1930. febr. 10. A szász országgyűlés hosszú és szenvedélyes vita után óriási többséggel elvetette a szász nemzeti socialisták azon ismeretes indítványát, mely szerint az összes szász főiskolákban a zsidók ellen numerus-klausust léptessenek életbe.

Leégett a kovnoi zsidó gyermekotthon. Kovno, 1930. febr. 5. Január 28-án leégett a zsidó gyermekotthon Kovnóban, a tűz, sajnos, gyermekáldozatot követelt. Egy gyermek meghalt, kető súlyos égési sebeket szenvedett. A kovnoi gyermekotthon az egyetlen árvaháza volt a litvániai zsidóságnak.

Az Erdélyi Mizráchi Központ közleménye Kivonat az 1929 Szept. 3-iki Executive ülés jegyzőkönyvéből: Az országos executive kimondja, hogy figyelemmel azon rendkívül előnyös szerződésre, amely a Mizráchi Világszervezet jeruzsálemi központja és az „Anker“ biztosító társaság között fennáll, felkéri az erdélyi összes Mizrachistákat ezen erdélyi „Anker-Mizráchi“ biztosítási osztály igénybevétele. Biztosításai minden áldozat nélkül hathatósan támogatják a palesztinai mizráchi valóság munkásságot és világmozgalmat. Az erdélyi részi vezérképviselő: Weisz Kálmán, Oradea, Piața M. Viteazul 8. A helyicsoporthoz felkértek e fontos ügy megle felkarolására. Wasserstrom Sándor executive elnök, Ráth Efrám főtitkár.

Függelék: Tisztelettel közlöm, hogy Cluj és vidéke területére Klein Élijáhu tanár ur az „Anker-Mizráchi“ képviselő és felkérem a többi helyicsoporthoz is, hogy a helyiképviselő vállalására nézve címre javaslatot tenni szíveskedjenek.

Weisz Kálmán

Törvényhatósági eljárás Palesztinában. Jeruzsálem febr. 10. A napokban vette kezdetét mindazon arab egyének és falvak ellen a törvényhatósági eljárás, melyek az emlékeztető arab lázadásokban résztvettek. Mindenekelőtt a Beer Tuvia koloniákkal szomszédos helyiségeket veszik nyomozás alá — azon célból — hogy számonkérjék az arab hatóságoktól a Beer Tuvia véres eseményeket és ennek előidézése miatt egy kollektív büntetéssel sújtásukat.

Két nagy angol zsidó asszony halála. Az angol zsidóságban általános mély részvételt keltett két nagy zsidó asszony halála. Az egyik az angol birodalmi főrabbinak, dr. Herznek felesége, Newyorki születésű leány volt és akit az angol zsidóság azzal gyászolt meg, hogy az ország összes rabbijai külön gyászünnepet tartottak. A másik lord Readingnek, India volt alkirályának felesége, született Kohen leány. India alkirálynője egyszerű, kedves asszony volt, kit az udvarnál is nagyon szerettek. 1887-ben ment feleségül férjéhez, kit akkor Rufus Isaacsnak hívtak.

Hermann Bernstein albániai nagykövet lett. Az Északamerikai Egyesült államok elnöke, Hoover, Herman Bernstein ismert newyorki zsidó újságíró albániai nagykövetté nevezte ki. Hermann Bernstein az első zsidó lapszerkesztő, kiből Amerikában diplomata lett. Ő alapította a „Der Tog“ című zsargon lapot, legutóbb pedig az „American Hebrew“ című lapnak volt szerkesztője.

Jelentkeztek a haifai technikumban. A haifai technikum a mintegy száz jelentkező közül 55 hallgatót tudott csak — hely hiányában — felvenni.

A szombat állami védelme Ruszinszkóban. Prágából jelentik, hogy a kultuszminisztérium legutóbbi rendeletet bocsátott ki, mely szerint a Ruszinszkóban lévő állami iskolákban mindazon osztályokban, amelyekben legalább nyolc zsidó tanuló van, pénteken este és szombaton szünetel az oktatás.

Naptárújítás Oroszországban. Moszkvából jelentik: Az Oroszországban lakó vallásos zsidóságot, a kormány által tervezett naptárújítással, egy újabb nagy veszély fenyegeti. Az új naptártervezet szerint az év November 7-iki forradalmi nappal kezdődne. Az év 12 hónapból állna, minden hónap 6 hétből és egy hét 5 napból. Ezenkívül 5 forradalmi nap volna, amelyek az illető hónapban A és B napnak volnának feltüntetve. A hétköznapok megtartanak a maguk neveit, csupán a Szombat és Vasárnap lennének törölve.

Mivel szórakozik a walesi herceg. A walesi herceg jelenleg oroszánvadászatot van Afrikában. Érdekes környezetében résztvesz báró Luis Rothschild is. Pihenő óráiban gramofonlemezekkel szórakozik Anglia trónörökösére és amint az angol lapok írják, közöttük igen sok a héber és a jiddis lemez. A herceg egyébként is nagy előszeretettel tanúsít a zsidó muzsika iránt és a legutóbbi olasz hercegi esküvőn, az ő kezdeményezésére szerepeltették a lengyel zsidó zenészeket is. A gramofon zsidó sztárjai közül különösen Kwartin főkantort nyerte meg a herceg tetszését, akit a zsidó templomban ismert meg egy könyörgő istentisztelet alkalmával, melyen az angol zsidók a megbetegedett György király felépüléséért imádkoztak.

Hirdessen a „Népünk“-ben

— Mazel tov! Der zivig zoll ojle regel zein! A szlovenszkói és bécsi agudisták hivatalos lapja, a „Jüdische Presse“ legutóbbi számában „Orthodoxia és Palestina“ cím alatt egy olvasó tollából a következő kis írást hozza: A palesztinai eseményekért az orthodox zsidóságot nem terheli felelősség. „Nem politikai érdekekből ment az Agudasz Jiszrael Palesztinába, hanem csak azért, hogy megvédje a szent földet a cionizmus hiveinek megszenteltetésétől. Az Aguda nem tud s nem akar a mandatórius hatalom, cionizmus s a benszülött lakosság felett itélkezni. Csak békét akar teremteni. De milyen eszközökkel? Be kell szüntetni a zsidó bevándorlást, le kell mondani a Balfour deklarációról s palesztinai vallási művét folytatnia kell olyképpen, hogy egyetlenegy orthodox bevándorlót nem szabad többé Palesztinába engedni. Ez az egyetlen eszköz, mert minden tárgyilagos zsidó láthatja, hogy a palesztinai események Isten ujjmutatása. Kommandant Armand Lippmann (Versaille) — Ha a J. P. megjegyzte volna, hogy ezeket a sorokat leközi anélkül, hogy azonosítaná magát velük, azt mondanák, hogy a J. P.-t egy arab hazafi felültette, mert így csak egy született arab beszélhet. Így azonban azt kell hinnünk, hogy a J. P. és az Aguda belépett a Brith Salomba, Nos, mazel tov! „Zsidó Néplap“

Inándi Tógazdaság

nagypiaetéri Halcsarnokában

1 kgr. élő PONTY 75 Lei
bármely nagyságban

EGYESÜLETI HIREK.

— Megalakult a máramarosszigeti „Ceiroth Hámiz-ráchi“. A szigeti első erdélyi Mizráchi konferencia szervezeti határozata alapján, megalakult M. Szige-ten a zsidó nemzeti alapon álló vallásos leányok egyesülete a „Ceiroth Mizráchi“. A negyven intellektuális és vallásos tagból álló csoport f. hó 2-án tartotta meg a „Mizráchi“ tágas tanácsstermében alakuló közgyűlését.

A közgyűlést Stern Cili nyitotta meg, üdvözölve a megjelenteket. Tartalmas megnyitóbeszédében munkára buzdítja az alakuló Ceiroth tagjait. Rámutat a Ceiroth hatalmas kulturmunkájára, kéri a azok kitartását míg el nem hárulnak a kezdetleges nehézségek és felkéri Koffler Mózes, hogy ismeresse a Ceiroth Mizráchi feladatait. Koffler Móse hosszú és kimagasló beszédjében ismertette a Ceiroth célkitűzéseit, továbbá kihangsúlyozta a Ceiroth kultur munkájának nélkülözhetetlen fontosságát. Buzdító és átható beszédét a Ceiroth szüntelen tapssal honorálta. Stern Cili közgyűlési elnök felkéri a tagokat egy szűk munkabizottság megválasztására, miszerint egyhangulag meg lettek választva: Stern Cili disz és ügyvezető elnök, Askenázy Jolán, Berkovits Zelma, Stern Hilda, Koffler Debora és Káhn Karola bizottsági tagok. Stern Cili elnök megköszöni a tagoknak vezetősége nevében a bizalmat és biztosítja őket, hogy a rájuk bízott tisztséget, a tagok legnagyobb meglepedésére munkájukkal törekednek méltóan betölteni. Ezután napirendre került a jövő vasárnapra való kulturprogram kidolgozása, mely a következőkből lett összeállítva: Jehuda Háléviről: Stern Cili, Chimus a heti szidráról: Stern Hilda, felolvasások: Berkovits Zelma, Fried Rózsi és Koffler Debora egy szervezeti munkaprogramot fog előadni. A Ceiroth iránt általában óriási az érdeklődés és remélhető, hogy a közeljövőben a szigeti vallásos zsidó társadalom, legmagasabb nivóju egyesületévé fog kiépülni.

Lebovits Károly

A szatmári Ceiré Mizráchi Oneg-Sábát előadása. E heti „Oneg-Sábát“ előadását péntek este 8 órai kezdettel a Zs. N. Sz. termében (Cuza Voda 20 sz. alatt) Dr. Stern Mór fogja megtartani, melyet már előre nagy érdeklődés előz meg.

— Chámisá-ászár bisvát ünnepély. Chámisá-ászár bisvát a fák ujevé, az ereciszraeli zsidó kolonisták nagy tavaszi ünnepe. A váradi Brith Hámizráchi elhatározta, hogy méltó módon akarja megünnepelni a fák ujevét, Chámisá-ászár bisvát-ot. Az ünnepély f. hó 15-én este 9 órakor a Mizráchi saját helyiségében (Nagypiac 11/a, Ullman palota) lesz megtartva, melyre a Cionista és Mizráchi ifjuságot, valamint az ifjuság kulturmunkáját támogató közönséget ezuton hívja meg a rendezőség. Műsoron szerepelnek több héber szavaltat, zene és ének számok stb. Az ünnepi beszédet Ráth Efráim tartja. Az ünnepély teljes jövedelme a K.K.L. Landau erdő javára lesz fordítva.

Az Erdélyi Zs. N. Sz. reorganizációs munkája.

A Zsidó Nemzeti Szövetség IX-iki országos konferenciája és a Szövetség vezetésében bekövetkezett új éra hatása alatt a szervezet régebben megindult újjászervezési folyamatában örvendetes fellendülés tapasztalható. Dr. Fischer József szövetségi elnök látogatásának nyomán Máramarosszigeten, Nagyváradon és Szatmáron komoly cionista tevékenység indult meg, amely a helyicsoporthoz reorganizációja mellett különböző cionista egyesületek alakulásában is kifejezésre jut.

Ujabbán Fogarásról kapunk kedvező híreket, hol hosszú szünet után Löwy Johósua főrabbi kezdeményezésére biztató megmozdulás történt a cionista élet reorganizálása érdekében. Thierfeld Mór hitközségi elnök érdeme, hogy Fogarason nemrég megalakult a zsidó kulturház és ezzel kapcsolatban Löwy főrabbi kb. 400 kötetes népkönyvtárt gyűjtött össze. Ez a két intézmény megfelelő keretű szolgál majd a megalakítandó helyicsoporthoz, amelyek szervezési munkáját Izsák A. Adolf régi olvtársunk vállalta. Nagyenyeden pedig Fenichel Mór hitközségi elnök két szobából álló helyiséget ajánlott fel egy zsidó klub létesítésére. Mig Székelyvárhelyen, január 26-án tartották meg a tisztújító reorganizációs közgyűlést, amelynek keretében dr. Kálmán József és Gotteszmann Vilmos delegátusok részletes beszámolót tartottak a IX-iki országos cionista konferenciáról. A régi vezetőség lemondása után a közgyűlés egyhangulag a következő tisztikart választotta meg a csoport élére: Dr. Kálmán József elnök. Gotteszmann Vilmos alelnök, Hirsch Jenő titkár, Deutsch Kálmán pénztáros, Guttman Zsigmond könyvtárbiztos, dr. Hirsch Lajos Keren Haieszod referens, Feuerstein Miksa K.K.L. referens Gotteszmann László ifjusági és kulturreferens. A választmány tagjai a következők lettek: Apfelbaum Antal, dr. Böhn Jenő, Farkas Márton, Fischer Béla, Guttman Samu, Hirsch Hermann, Hirsch Rudolf, Izsákovits Bernát, Kováts Gerő, Löbl Mendel, Sámson Andor és Weisz József.

A reorganizáció jegyében megindult lendületes munka alapján minden reményünk megvan arra, hogy az erdélyi csoportok működése, minden követelménynek megfelelő és kifogástalan lesz.

Reminiscenciák az erdélyi cionista mozgalom kezdeti idejéből.

Találkozásom az aszimilációval — a Talmud lapjain

Irta: JICCHAK ÁRPÁLI.

Az erdélyi rabbikar egy igen kiváló egyéniségétől kaptuk következő visszaemlékezéseit, melyet folytatásokban közlünk le. (Szerk.)

Ujdonsült „aktív“ rabbi koromban esett meg velem az alábbi kis polémikus história, amelyben egy ügyesen vivő, egyébként kedves balbosz-om a saját kilótt nyilaimat fordította ellenem; szerencsére azonban a „fegyver“ hála fürgeségemnek, csüörtörtöt mondott. Reménydus perspektívák felé lendülő pályám eme kezdeti ideje egybeesik a háboru utáni idők kaotikus állapotainak, kiforratlan eszméinek s világszemléleteinek vajdó éveivel; amidőn többek között nagyban járta volt ama bizonyos tálnak (nem a peszáchi széder tálé) hangzatos, fülbemászó teóriája, amelyikből, már mint a tálból, évtizedeken keresztül ropogtattuk volt a „husos fazekak“ izletes főztjének inyenc falatait és háboritalanul, mennyei nyugalommal emésztettük volt meg — bár gyomrunk beteg lett bele — ama tál legzsírosabb porcióit is, amely tálát tehát most, a mozgalmas idők e történelmi változatában, enyhén szólva, nem tolhatunk el magunk elől a hálátlanság vádjá nélkül. (Az ugyanis, hogy a mi ütött-kopott, repedezett, drótozott, újabb s újabb horpasztásoktól s törésektől eléktelenített, *de apáinktól örökölt tálát, a miénket*, amelyből már négy évezrede majszolunk ehessen, de étvágytalanul a vását egrest, meg a csontkemény száraz kenyeret, mert nem kerül rá egyéb, hogy ezt a *keárah-t* lehet, szabad is felcserélni egy másikkal, külsőleg tetszetőssel, *de idegennel, ami nem a miénk*, — az csak természetes, az igazán nem tekinthető senkivel szemben sem hálátlanságnak, még csak becstelenségnek sem, sőt ez az „evolúció“ legtermészetesebb folyamata — vélik az újabb s csinosabb tálból cseresznyézők.)

A magunkba szállás, a „megtérés“ eme mozgalmas esztendeiben, amikor a történelem nagyszerű alkalmat szolgáltatott minden zsidó számára, „akiben van eleven szellem“, hogy „visszatérjen kiki az ő birtokához, ősi jussához, kiki az ő népcsaládjához“, amikor minekünk zsidóknak kertelés nélkül kellett vallanunk, hogy „rabbik legyünk-e“ tovább is, más nemzetek, más kulturák uszályhordozói, meghunyászkodó rabjai, — a magunkénak pedig tagadói, — „vagy szabadok“? mint tudjuk, voltak — és még mindig vannak — nagyon sokan olyanok, kik azt mondták, „szeretem eddigi rab-szolgatartó uramat, nem vágyódom szabadságra menni“, igenis nem kell sem a zsidó népi, sem a zsidó kulturai felszabadulás. Ezek közül való volt ama jelzetes tudákos emberem is, akit a könnyebb-ség kedvéért röviden „Maksan“-nak fogok nevezni a továbbiakban. (Maksan: „az a bizonyos kérdező“, a talmudban a kérdések anonym felvetője.) Ez az én Maksan-om a „misna nyelvén tanító bölcsek“ mintájára különös szeretettel ambicionált pilpuljában egy „könyv-ismerő“ hiu önértével szokta volt használni a tudósok, „a tanultak“ terminusait. Így esett meg aztán közöttük s közöttük az alábbi találókérdés-incidens...

Régi büszke játéka a zsidó szellemnek, hogy féltve őrzött szentséges eszméit, későbbi történetek kimagasló alakjait, mindazt, ami vallásos életben fontos szerepet játszik, sőt azt is, ami mindennapi életének nélkülözhetetlennek látszó vevéjárója, arra a legmagasabb piedesztálra akarja helyezni, amelyet azok méltán megérdemelnek. Ez a piedesztál pedig, amely minden korok Izraelje számára a legszentebb s legmagasabb volt, mi lehetne más, mint a Tóra. Ide illesztette be a zsidó buvárló elme mindamaz eseményeket, amelyek kihatással voltak élete folyására s mindazokat a személyiségeket, akik a zsidóság történelmi életének kialakulásába sorsdöntően beleavatkoztak: mintegy igazolásául egyszerűságra a misna bölcse ama szentenciájának: „Forgasd, egyre forgasd (a Tórát), mert minden benne van...“ (Aboth V. 25.) és mintegy utalásul a Tóra eszményének a mindenséget átfogó amaz egyetemességére, amelylyel a zsidó lélek minden reá nevezetes eseményre, minden életbevágó jelen-ség szükségszerűségére, eleve elrendeltetésére, tehát létjogosultságára ráborítja a Tan tekintélyének szankcionáló palástját. Tulajdonképen ennek az általánosan begyökerezett Tóra-ideálnak a megszólaltatója az a bibliamagyarázat is: „*Börésith bara... bisvil résith*...“: A kezdetét, a kezdetnek nevezett Tóra végett teremtett világmindenség. Ugyanennek az eszményítésnek tudatalatti megnyilatkozása például az a talmudi vizsgálódás is: „*Mord'chaj, Eszter, Haman min hatorah minajin?*“ A bibliai kor utáni zsidó történelem eme kiváló szerepet betöltött alakjai hol fordulnak mégis elő a Bibliában, hol találunk utalást nevükre, működésükre, szerepükre a Tóra mindent felölelő tárházában? És a Talmud szellemesen meg is találja rájuk a kádenciát olyan szentimentális versidézetekben és szavakban, melyek nemcsak fonétikusan adják vissza a kérdezett nevet, hanem az eseményeket, a tetteket is sejtetik, melyek

ama nevekhez fűződnek. Így adódik aztán az az érdekesség, hogy a Tórában minden bennfoglaltatik, még az is, ami — nincs meg benne. — Müként a tudomány is a jelenségek világának magyarázata hipotéziseket alkalmaz ott, ahol nem operálhat bebizonyított tényekkel, — a tudományos tételek pozitív tudományyá emelésének emez egyedüli kritériumával, — mert ilyenekkel nem, vagy még nem rendelkezik és eme bebizonyítatlan, tehát nem tudományos megállapításaira, eme tudományos hipotéziseire (szemben például a vallási hipotézisekkel) is a csalhatatlanság tógáját teríti; tudományos tételle emeli a tudományos *jeltevéseket* is csak azért, hogy minden jelenségnek tudományos színezetű magyarázatot adva, egyetemes világszemléletet nyujthasson és ezáltal osztatlan tekintélyt fedezze.

A talmudi korszak lezárulása után a szóbeli Tan: a Talmud a maga teljességében, jelentőségében a Biblia mellé kerülve, a Tóra dicsősége, abszolút tekintélyének mindenek fölött álló kizárólagossága természetesen ráterült a „Talmud tengerére“ is, ami a tulbuzgók számára magába kellett, hogy rejtsen immár nemcsak az események s reális jelenségek világát, hanem az összes tudományokat s diszciplínákat tételtestül-rendszerezte. Sőt idővel egy lépéssel tovább haladt ez a talmudszemélyítés és a talmudot megtette a minden létező egyedüli foglalatjának, a világegyetem encyklopaediájának; valósággal mikrokozmosznak tekintett. Most már nem elégedett meg azzal az önelégült megállapítással, hogy „a Talmudban minden benne van“, hanem így érvényesítette a tételt: „quod non est in talmude, non est in mundo“, ami a talmudon kívül van, értéktelen semmi, mintha nem is léteznék. Ebben az ideológiában nevelődtek századokon keresztül, — sőt nevelődnek ma is, — generációk, melyek nem vesznek tudomást semmiről, ami a Talmudban foglaltakon — beleértve a vele kapcsolatos műveket, kommentárokat s szupkommentárokat is — kívül esik. (Folytatása következik)

Szerkesztői üzenetek.

— *Árva leány.* Kérelmével forduljon a cluj Palesztinai Hivatalhoz: Str. Baron L. Pop 10.

10.000 lei 3 szóért.

A világhírű

BENZIT-SZAPPAN

kettős szennyoldó hatásánál fogva rövid idő alatt meghódította Európát. A Benzit, mely külföldi vegyész találmánya, minden szennyet, még zsírt, olajat is, fáradság nélkül kiold és amellettt ártalmas anyagokat nem tartalmaz.

Keresünk 3 olyan szót, mely mint reklámfelirat, bármely hirdetéshez alkalmazható legyen. Ebben a Benzit-szappan egy szónak számít.

Beküldési határidő 1930 márc. 20

Benzit-Concern

Vezérképviselete

Oradea, Str. Filipescu 23.

POSZTÓ ENGROS

Legolcsóbb bevásárlásiforrás

HAVAS & GRÜNFELD, ORADEA

Strada Avram Iancu 8

Kicsinyben, eladás engros árakban csakis készpénz ellenében.

Olcsó tűzifa

I. száraz cserhasáb . L. 390 II. száraz bükkhasáb . L. 370

I. száraz gyertyánhas. L. 380 II. száraz dorongfa . L. 330

Ezen árak méterenkint a telepen értendőek

Házhoz szállítás méterenkint 30 Lei

Vulcan-fatelepe Ugyanitt cser, gyertyán és bükk

Nagyipiac-tér Közraktár mögött. fa felvágott állapotban is kapható

Telefon 632

Az uri közönség figyelmébe!

HACKMAYER URI SZABÓ üzletét

áthelyezte Bémer-tér 2 alá.

Apolló mozgó mellett.

BÁRMILYEN

RÖNKÖT

BÉRBEVÁGÁSRA

olcsón elvállalunk

Oradea, Str. 20 Aprilie 37. volt Stern fűrésztelpe.

TELEFON: 9-93

Füchsl Testvérek Utóda k. r. t.

ORADEA

Asztali és fajborok legolcsóbb

beszerzési forrása, valamint

PALESZTINAI (Bison Lection) faj borok eredeti töltésű buteliákban való egyedárusítása

כשר של פסח

כשר של פסח

Egyesült Rum és Likörgyár R.-T.

Oradea, Str. Nicu Filipescu (Szarvassor) 7.

Mindennemű szesz

italok legolcsóbb

beszerzési forrás

Telefon 10-44

Fióküzlet:

Piața M. Viteazul

Nagypiac-tér 11/a

Telefon: 10-48.

BRAUN ARNOLD

Központi fűtés, vízvezeték és bádigos mester

CALEA VICTORIA 20.

Telefon: 5-57.

Állandó raktár mindenféle felszerelésekből.

Aki a paptamási

„LITHYNAI“



ásvány vizet issza

Annak gyomor, vese, epe

és hólyag bántalmait

TELEFON: 176.

Sohsem térnek vissza

KAPHATÓ MINDERÜTT.

Főlerakat: Str. N. Filipescu (Szarvas-sor) 23.

ÉRTELMESESZEDÉS. LÉGCŐHURUT ellen 6-8 héten át minden étkezés után megiszunk egy decilitert a magas jódtartalmu Cigelkal „LAJOS“ vizből. **GYOMORÉGÉS, SAVTULTEGÉS és GYOMORFÉKÉLY** ellen a jódos, sós hydrocarbonatos Cigelkal „ISTVÁN“ vizből. (Már egy deciliter István-víz rögtön megszünteti a gyomorégést.) Váradon ugy a Cigelkal „LAJOS“, mint az „ISTVÁN“ gyógyvizek Janky Antal Utóda és Ifj. Popper előkelelő cégeknél kaphatók. Rendeléseket felvesz: Fischer Emil ügynökség, Telefon: 9-62. Főlerakat Cigelkal jódos gyógyforrások vezérképviselete.: Arinoș, (Égerhát) Jud. Sălaj.

M. ÁBRAHÁM

kendőáru és

szövőfonalak

nagyban és kicsinyben

Oradea, Piața Mihai Viteazul 5

Acéllemez üzlet REDŐNYÖKET

Esslingeni ablak

a létező legjobb kivitelben és legolcsóbb

áron készítünk és szállítunk!

ÁRAJÁNLATTAL DIJTALANUL SZOLGÁLUNK.

Halász Testvérek Redőny és

lakatosárnyagár

Oradea, Str. Cogălniceanu 16.

Telefon: 364.

WEISZ E. ZSIGMOND férfiszabó üzletét

Rákóczy-ut 6 sz. alá Orsolya zárdá épületbe helyezte

át, Apolló drogeriával szemben.

A legnagyobb divathirdők elsőrangú kiállítása Angol és Skót szövetből. — Aki szépen s jól akar öltözködni, minden igényét olcsón megelégedhet e cégnél.

WEISZ E. ZSIGMOND

Oradea, Bulv. Rog. Ferdinand 6.